

- KREON
Yurttaşların hiçbiri senin gibi düşünmüyor.
ANTİGONE
Benim gibi düşünüyor onlar da, ama diyemiyorlar.
KREON
510 Utanmıyor musun herkesten başka davrandığın için?
ANTİGONE
Kardeşime olan son görevimi yerine getirdiğim için mi?
KREON
Kendi savunurken ölen, o da senin kardeşin değil miydi?
ANTİGONE
Evet, her ikisi de kardeşim, aynı ana babadan.
KREON
Eteokles'i gücendiriyorsun öbürünü kayırmakla.
ANTİGONE
515 Ölülerim böyle suçlamaz beni.
KREON
Onu bir yurt haininden ayırt etmezsen Eteokles suçlar seni.
ANTİGONE
Polineikes kardeşiydi onun, kölesi değil.
KREON
Biri savunuyordu yurdu, öbürü yakıp yıkmaya geldi.
ANTİGONE
Ölüm eşit kılar onları, törelerinde ayırım gözetmez.
KREON
520 Aynı şerefe hak kazanamaz kötü ile iyi.
ANTİGONE
Ölüler ülkesinde yasa bakarsın değişiktir.
KREON
Ölüm sevgiye dönüştüremez nefreti.
ANTİGONE
Sevgi için doğmuşum ben, nefret için değil.

- KREON
Git öyleyse sevgini paylaş sen ölülerle
525 yaşadığım sürece hiçbir kadın çekip çeviremez beni.
KORO
Bakın İsmene geliyor, sevgili kız kardeşine ağlayarak
alnında bulutsu keder, yüzü pençe pençe kızarmış
530 acı gözyaşlarından.
KREON
Gel gel sen de, burda yılan gibi beslerim sizi
kanımı emersiniz gizlice, düzenler kurarsınız tahtım
uğruna.
KONUŞ, İTIRAF ET SUÇUNU, SEN DE GÖMME İŞİNE KATILDIN MI?
535 Yoksa yadsıyor musun?
İSMENE
Ben de yardım ettim ona, Antigone başla beni.
Paylaşırım onunla bu suçu, bu şerefi.
ANTİGONE
Hayır doğru değil bu, haksızlık olur.
Ne sen yardım etmek istediğin, ne de ben,
seni bu işe ortak ettim.
İSMENE
540 Şimdi bu güç anında senin yanındayım işte
bundan utanmıyorum ki.
ANTİGONE
Bu işi kimin yaptığına ölüler tanık,
sevgisi sözde kalan kardeşim yok benim.
İSMENE
545 Kardeşim kardeşim benim, bırak paylaşayım bu
ölümü seninle.
ANTİGONE
Hayır ölemezsin benimle, yapmadığın bir işi
kendin yapmış gibi gösterme, benim ölmem yeter.
İSMENE
Ben nasıl yaşarım sen gidersen?

ANTİGONE

Kreon'a sor, onun sözünden çıkmazsın sen.

İSMENE

550 Bana işkence etmekle ne geçiyor eline?

ANTİGONE

Doğru hiçbir şey, bu alaylarım bile acı veriyor bana.

İSMENE

Söyle, nasıl yardım edebilirim sana?

ANTİGONE

Kendini kurtar, bak hiç kıskanmam seni.

İSMENE

Tanrı aşkına seninle paylaşayım bu yazgıyı.

ANTİGONE

555 Sen yaşamı seçtin bir kez, ben ölümü.

İSMENE

Seni o denli uyardığım halde.

ANTİGONE

Kimi senin kimi benim davranışımı doğru buldu.

İSMENE

Gel gör ki ikimiz de suçlandık.

ANTİGONE

Üzülme yaşayacaksın, benimse çoktan yüreğimde
ölüm;

560 kendimi ölümlere adayabilirim.

KREON

Yemin ederim bu kızlar deli. Biri doğuştan çılgın
öbürü sonradan ona uydu.

İSMENE

Doğru efendimiz, insan büyük bir üzüntüye kaptırsa
kendini

usunu elbet yitirebilir.

KREON

Senin usun da başından gitti desene

565 kardeşinle birlikte bu kötü yola saptın?

İSMENE

Onsuz yaşamın ne anlamı var ki?

KREON

Kız kardeşin yok artık, onu ölmüş say şimdiden

İSMENE

Öz oğlunun nişanlısını öldürecek misin?

KREON

Oğlum başka tarlaya eksin tohumunu.

İSMENE

570 Böyle bir çift görülmez kolay kolay.

KREON

Oğlum evlenemez böyle bir yaratıkla.

ANTİGONE

Ah Haimon, baban nasıl da harcıyor seni.

KREON

Yeter senden ve bu evlilikten konuştuğumuz.

KORO

Oğlunun nişanlısını ayıracak mısın ondan?

KREON

575 Diyelim ölüm onları ayıran.

KORO BAŞI

Korkarım ölümü artık kesin.

KREON

Öyle, sen de ben de aynı düşüncedeyiz.

Vakit geçirmeyelim, nöbetçiler
götürün şunları hapsedin, kadınlıklarını bilsinler hele,
dolaşmasınlar ortalıkta.

En yürekli bile kaçmaya yeltenir

580 ölümün soluğunu duyunca yüzlerinde.

KORO

Ne mutlu, felaketi tatmayana

tanrılar bir aileyi çarptı mı

yıkım yıkımı izler orda

585 kuşaktan kuşağa.

salını

Benzer bu Trakya'nın
deli Iodosuna
kazar, ta derinlerden
kumu çamuru
590 kapkara eder suları
dehşettir o fırtınada
kayaların yankısı
felaket böyledir biraz da.

Labdakos soyunu
öyle babadan evlada
595 yeni acılar izler
eski yasları
bir tanrı
aman vermeden
ezer onları.

600 Oidipus soyunun
en uç dalı
umut ışığıydı
yeraltı tanrılarının
kanlı bıçağı
yazık, onu budadı.
Övüngenlik, kan dökmeydi suçu.

605 Gücün sonsuz, ey Zeus, kimse karşı çıkamaz
herkesi avlayan uyku
seni uyutamaz.
Ne de yorulmak bilmeyen zaman
yaşlandırır seni
kurulmuşsun Olimpos'un doruğuna
610 ışığın efendisi.

Geçmişten geleceğe
bir yasa sürüp gider:
Her büyük eylem her ulu düşünce
kendi acısını getirir birlikte.

karşı salını

615 Uzaklık, engel tanımayan umut *karşı salını*
kimine düş kırıklığı getirir
kimine mut.
Kimi de bilmez ateşin yaktığını
yalınayak ateşte yürümedikçe

620 Bir bilge demiş, tanrılar yıkmak istediklerini
çıldırıttılar önce, iyiyi kötü sanır, kötüyü iyi.
(*HAİMON girer.*)

KORO BAŞI

Haimon geliyor, en küçük oğlum! Nişanlısı Antigone'ye
630 yakınıyor olmalı, yıkılan mutluluğuna.

KREON

Öğreniriz şimdi, falcılık istemez! Oğlum,
bana karşı huncun yok ya, nişanlın ölecek diye?
Ne yaparsam yapayım bağlılığın eksilmemeli.

HAİMON

635 Babacığım, senin oğlunum ben, hiç sözünden çıktım
mı?

Yaşamım senin öğütlerinle yoğruldu
dilerim bundan sonra da beni sen
yöneltirsin doğru yola. Hiçbir evlilik benim için
senin güzel buyruğundan önemli değil.

KREON

Beğendim bu sözlerni oğlum, öyle olmalı
640 babanın düşüncelerini gözetmeli,
sözlerine boyun eğmelisin. Bir baba ne ister?
Kendine saygılı evlat yetiştirmek.
Bize oğul gerek ki, babasının düşmanlarını düşman
dostlarını dost bilsin kendine.

645 Ama dünyaya hayırsız evlatlar getiren adamın
kazancı zahmetten başka nedir ki?
Düşmanlarına alay konusu olur.
Kadının verdiği geçici zevklere aldanıp

- akıl yolundan şaşma, oğlum.
- 650 Bu kız yar olmazdı sana, düşman bil onu kendine,
nefret et ondan. Bırak, kız, ölüler ülkesinden
biriyle evlensin. Koca kentte
- 655 bir o buyruğuma karşı geldi, suçüstü yakaladım.
Kendimi yalancı çıkartmayacağım halka karşı.
Öldürteceğim onu, isterse yakarsın
Aile Ocağı Tanrısı Zeus'a. Bir yakınının
yasa dışı davranışlarına göz yumacak olursam
- 660 başkaları büsbütün azar. Aile ilişkilerinde titiz olan
devlet yönetiminde de dürüştür.
Kim kişisel sınırlarını aşarak yasaları zorlar
devletin yöneticilerine buyruk geçirmeye kalkarsa
herhalde övecek değilim onu. Hayır,
- 665 devlet kimi getirmişse başa ona boyun eğmek
küçük büyük konularda ve haklı olsun olmasın
onu dinlemek gerekir. Yürekten söylüyorum şunu:
İtaat etmesini bilen iyi yönetici olur ilerde,
iyi yönetici iyi yurttaştan yetişir. Savaşta
- 670 okların mızrakların kasırgası içinde
kendine gösterilen yerde gözünü kırpmadan
duracağına inanırım böyle bir kişinin.
Anarşiden daha büyük kötülük yoktur,
devleti göçürür ocakları söndürür.
Kargaşa parçalar bağlaşıklık güçleri,
hazırlar kaçınılmaz bozgunu.
Oysa buyruklara boyun eğmek, güvenliğini sağlar
çoğunluğun.
- Öyleyse kurulu düzeni destekleyelim
ve hiçbir zaman kadına yenilmeyelim.
İktidardan düşmek alın yazımızsa
hiç olmazsa erkek elinden olmalı bu yenilgi
- 680 kadının erkeği yendi dedirtmeyelim.

KORO BAŞI

Konuştun, ama akıllıca konuştun doğrusu
yaşlılık beynimi sulandırmadıysa düşüncem bu.

HAİMON

- Tanrıların en büyük bağıışı ustur insanlara,
685 ben sözlerinin doğru olmadığını
savunacak yeteneği göremiyorum kendimde.
Gene de bir başkası başka türlü düşünebilir
ve doğru olabilir bu düşünce de. Benim görevim
– sırf senin iyiliğin için – göz kulak olup izlemek
kim övüyor seni kim eleştiriyor, yeriyor.
- 690 Halkın gözünü yıldırılmışsın, işitmek istemediğin sözler
kulağına gelmiyor, ama gizliden gizliye konuşuyorlar,
işitiyorum fısıltılarını, ülkede
bu kıza acımayan yok, en haksız bir cezaya çarpıldı
diye
oysa bütün kadınlar içinde en az layık böyle bir ölümüne
- 695 eyleminin ne soylu olduğu düşünülürse.
Bu kız savaşta ölen kardeşinin cesedini
kurda kuşa kaptırmamak için gömmüş onu
altın bir şeref tacı hak etmiştir bu kız, ölümü değil.
- 700 Böyle gizli söylentiler dolaşıyor kentte. Babacığım
benim için esenliğinden daha büyük zenginlik yok,
inan.
- Bir oğul için babasını şan ve şerefine
doruğunda görmekten büyük mutluluk ne olabilir?
Bir baba da oğulunu aynı şekilde görmek ister.
- 705 Öyleyse tek bir görüşe bağlanma
yalnız kendi düşüncenin doğru olduğu saplantısından
kurtul
- Kim yalnız kendisinin haklı olduğunu sanırsa
düşüncede eşsiz olduğuna inanırsa
ruhunun sayrılığına kanıttır bu.
- 710 En büyük bir bilge bile yanılabilir

bunu anlaması, yanlışını onarmaya çalışması
bir zaaf değil erdemdir. Taşan bir ırmağın kıyısında
akıntıya eğilen ağaçlar kurtulur
direneler köklerinden sökülür.

Yelken iplerini gepgergin tutup

715 rüzgâra göre gevşetmeyen gemici de
alabora eder tekneyi. Yok, yatıştır öfkeni, değiş biraz
bak, benim gibibir gencin de

720 değişik görüşleri olabiliyor.
Keşke insanlar doğuştan bilebilselerdi doğruları
bu da olmuyor işte, pek doğal. Öyleyse
yapabileceğimiz ne kalıyor geriye?
Sağduyu ile iyi öğüt verenlerden öğrenmek gerçeği.

KORO BAŞI

Efendimiz, o da güzel konuştu, ikinizin de
725 birbirinizden öğrenecekleriniz var.

KREON

Ne demek, bu yaşta ders mi alacağız çünkü
çocuklardan?

HAİMON

Gocunacak bir şey mi söyledim?

Yaşta değil baştadır erdem.

KREON

730 Şaşıyorum, bozguncuları el üstünde tutmak
erdem sayılıyor demek?

HAİMON

Suçluları el üstünde tut demiyorum sana.

KREON

Bu kız suçlu değil mi şimdi?

HAİMON

Bütün Thebai bir ağızdan hayır suçlu değil diyor.

KREON

Vereceğim buyrukları bana halk mı öğretecek?

HAİMON

735 Çocukça konuştuğunun ayırında mısın?

KREON

Ben başkaları adına mı yöneteceğim devleti?

HAİMON

Tek kişiyle devlet mi olurmuş, despotluk bu seninki.

KREON

Devlet ona hâkim olanındır, anlaşıldı mı?

HAİMON

Sen ıssız bir çölün hâkimi olmalıymışsın.

KREON

740 Bu çocuk da kadına uymuş.

HAİMON

Sen kadınsan evet, senin iyiliğini düşündüğümden.

KREON

Utanmaz, babana karşı mı geliyorsun?

HAİMON

Tam tersine, sen çelişiyorsun adaletle.

KREON

Yasalarımı yürütmek mi suçum?

HAİMON

745 Tanrısal yasaları çiğnemekle kendi iktidarını
gölgeliyorsun.

KREON

Utan, bir kadına boyun eğiyorsun.

HAİMON

Bunda utanılacak bir yan göremiyorum.

KREON

O şirreti korumaya utanmıyor musun?

HAİMON

Seni, kendimi ve tanrıları gözetiyorum.

KREON

750 Onunla bu dünyada evlenemeyeceksin.

HAİMON

Ölsün peki, ama bir başkası da ölecek.

KREON

Tehdit mi ediyorsun, bu ne cüret?

HAİMON

Çarpık düşüncelere karşı çıkmak mı tehdit oluyor?

KREON

Deliler bana akıl öğretiyor, yanına bırakmam bunu!

HAİMON

755 Sen bildiğini söyleyeceksin, herkes susacak!

KREON

Böyle ha? Tanrılar tanıgım olsun

benimle ağız dalaşına girdiğine

760 bin pişman edeceğim seni. Çıkarın kızı,
nişanlısının yanında öldüreceğim uğursuzu.

HAİMON

Ben görmeyeceğim onun ölümünü

ne de sen bir daha benim yüzümü.

Çılgınlığına ses çıkarmayan dostlarınla

765 işle bu cinayeti, ben katlanamam.

(Çıkar.)

KORO BAŞI

Delikanlı öfkeyle çıkıp gitti! Gençler bu yaşlarda
aşırı duyarlı olur, üzüntüye kapılınca
gözleri kararır, hakanım.

KREON

Bırak, ne hali varsa görsün,

düşüncesizliğin gururun cezasını çeğsin,

ama kızları kurtaramayacak.

KORO BAŞI

770 İkisini de mi öldüreceksin?

KREON

Öbürü işe burnunu sokmadı, onu bağışlarım, iyi
söyledin.

KORO BAŞI

Antigone için nasıl bir ölüm tasarlıyorsun, peki?

KREON

Kuş uçmayan kervan geçmeyen bir yerde
bir mağaraya götürüp hapsedeceğim.

775 Bir lokma yiyecek atacağım önüne, fazla değil
o da kefaretim olsun, kent temizlensin bu lekeden.

Orada tanrılar içinde en sevdiği

Hades'e yalvarsın, kurtulur belki ölümden.

Ya da, öğrenir geç de olsa

780 ölümlere yaranmaya çalışmanın boşluğunu.

(KREON saraya girer. Koro aşkın gücünü anlatan bir
türküye başlar, salınarak.)

KORO

Kim karşı koyabilir aşka

salını

cepheler bozar savaşta

parayı pulu derbeder

savurur talan eder

sonra gül yanağında

bir genç kızın

uykusuz geceler.

785 Uçsuz bucaksız denizler

dağlar ona dar gelir

vahşi hayvan inleri

aşkın uğrağıdır.

Ölümlü ya da ölümsüz

ağına düşenin işi bitiktir

tadan bilir, aşkın

790 bir adı deliliktir.

En doğru kişilerin

karşı salını

çeler usunu

sokarsın günaha

şimdi de bu fitneyi çıkardın

baba oğul arasında.

Gelinin gözlerinde
yanan tutku
sonrasız yasaların yanı sıra
kurulmuş tahtına.

Ey gönüller sultanı
eşsiz Afrodite
kim baş eder seninle
sevenler oyuncak elinde.
(Nöbetçiler ANTİGONE'yi götürürler.)

KORO BAŞI

Töreleri hiçe sayıyorum ben de
tutamıyorum gözyaşlarımı, Antigone
805 gelin giderken ölümüne.
(ANTİGONE ile Koro karşılıklı, ezgiyle.)

ANTİGONE

Yurttaşlarım, son yolculuğuma karşı salını
çıkıyorum işte... son kez
görüyorum gün ışığını.
810 Herkesi ölüm uykusuna
yatıran Hades

beni diri diri götürür
Akheron kıyısına.
Ne düğün türküleri
söylendi benim için

815 ne ağıtlar yakıldı
gidiyorum kara gölün ıssı
Akheron'a gelin.

KORO

Ama onurunla
gidiyorsun kasvetli yeraltına.
Ne sayrılık, ne yaşlılık

820 ne de kılıç yarası

seni dize getirdi
kendi istencin senin
alın yazındı.
Ölmeden gömüte
koyuyorlar şimdi
böyle bir son kimseye
reva görülmedi.

ANTİGONE

Dinlemiştim vaktiyle, Tantalos'un karşı salını
güzel kızının öyküsünü,
825 Spilos dağının tepesinde
kayalarla sarmaş dolaş
sımsıkı sarmaşıklar gibi
sonunda kendi taş kesilmiş
Frigyalı güzel
mevsim boyu yağmurlar
830 yamaçlardan inen kar
yüzünü bağrını ıslatır da
derler Niobe ağlar.
Beni de öyle kader
sürüklüyor sonuma.

KORO

Ama o tanrıçaydı
835 Tanrılardan doğma,
bizlerse ölümlüyüz.
Yine de büyük şeref
tanrılara yaraşan
bir yazgıya çarpılmak
hem bu hem öte dünyada
tanrılara denk olmak.

ANTİGONE

Yazık yazık, bir de alay ediyorsunuz salını
840 hem yüzüme karşı
bekleyemez miydiniz ölmemi

- tanrılar aşkına
Thebai eşrafı?
Ey Dirke kaynakları
845 savaş arabalarıyla
ün salan Thebai kenti
hiç olmazsa sizler
tanık olun bana
bu nice iştir
ne biçim töredir
gidiyorum, sevdiklerimin
gözyaşlarından bile yoksun
kayalar içindeki
850 garip gömütüme.
Yerim yurdum belli mi
ne ölümler arasındayım,
ne sağlar.
KORO
Sınırını bilmedin
doruğuna çıktın cüretin
adaletin tahtına çarptın
ve düştün işte kızım,
855 acınası bir düşünüşle.
Babadan miras kalan bir günahı
ödüyorsun belki de.
ANTİGONE
En derin yaralarımı deştin
uyardın yüreğimde yeniden
860 zavallı babamın ve bütün
Labdakos soyunun
acı anılarını.
Anamın mutsuz evlilik döşeği
oğluyla sevişmeleri,
865 oğlu ki babamdı benim
yazık, hem de kardeşim

- bu uğursuz birleşmeden doğmuşum.
Şimdi de işte onların yanına gidiyorum
kızoğlankız ve ilençli.
870 Talihsiz kardeşim o günah evlilikle
kendi ölümünü ve benim
felaketimi hazırladın.
KORO
Saygı, saygıya değer elbet
ama hak güçlünün demişler,
iktidarda olan kişi
istememez kendine karşı gelinsin.
875 Seni dik kafalılığın mahvetti.
ANTİGONE
Bir başıma yoldaşsız
gidiyorum bu yaşlı yolculuğa
gidiyorum, istemem bir türkü
gecikmeyelim, vakit tamam
günün kutsal gözü
880 haram bana haram.
Eşim dostum yok ardımdan
bana gözyaşı döksün.
(KREON girer.)
KREON
Ağlayıp sızlamanın yararı olsaydı ölüm karşısında
bunun sonu gelmezdi.
885 Götürün çabuk şunu ve dediğim gibi
gömütünü diri diri kapattıktan sonra
bırakın kendi haline. İster o saat can versin,
ister kalsın o zindanda, karanlıkla evlensin.
Ama bu dünyada yaşamak yasak ona,
günahı da
890 bizim boynumuza değildir.
ANTİGONE
gömütüm, gelin, odam, zindanım

- en yakınlarıma kavuşmaya gidiyorum.
Hepsini hepsini yer altına çekmiş Persefone
895 ailenin sonuncusu, en talihsizi ben de
gençliğime doymadan gidiyorum.
Tek avuntum bu gelişim belki
kıvandırır babamı, anama hoş gelir,
900 kardeşlerimi sevindirir. Çünkü öldünüz,
sizleri ben yıkadım yudum, sardım kefene,
gömütlerinizin üstüne ben döktüm
akıcı adakları elimle.
En son da senin cenazeni
kaldırdığım için, Polüneikes,
böyle bir ödüle layık görüldüm.
905 Ama namuslu kişiler bu davranışımı anlar.
Bunu bana yaptıran töre neydi? Kocası ölen kadın
yeniden evlenebilir, ilk çocuğu ölmüşse
başka çocuklar edinebilir
ama anam babam çoktan gömülmüşse
bana ikinci bir kardeşi kim verebilir?
915 Kardeş azizdir. İşte ben bu yasayı gözettiğim için,
sevgili kardeşim
Kreon beni suçlu saydı. İşte götürüyorlar,
evlenmedim, ana olmadım, dostum yok
920 gidiyorum diri diri karanlık gömütüme
Hangi kutsal yasayı çiğnemişim ben?
Hangi Tanrıya yalvarayım şimdi?
Doğru bildiğimden şaşmadığım için
dinsize çıkardılar adımları.
925 Tanrıların buyruğuydu bu başıma gelenler
anlarım suçluluğumu can verince.
Ama suçlu beni yargılayanlarsa
dilerim benim başıma gelen felaketlerden
daha büyüğü gelmesin onların başına!

- KORO
930 Ruhu kasırğa gibi kızın hâlâ!
KREON
İyi ya, korucular ayaklarını çabuk tutsunlar,
yoksa pişman olurlar.
KORO
Eyvah, bu söz ölümün yakın olduğuna işaret.
KREON
935 Umut vermek istemiyorum sana, sanmam ki
bu alınyazısı bozulabilsin.
ANTİGONE
Ey Thebai ülkesi, atalarımın yurdu
ey atalarım olan Tanrılar
götürüyorlar beni işte, gidiyorum
940 bakın son Thebai Ecesi'ne
görün neler çekiyorum ve kimlerin elinden
yüreğimin çağrısına uyduğum için.
(ANTİGONE nöbetçiler arasında çıkar. Koro ezgiyle
salınır.)
KORO
Danae de böyle salını
945 ünlü söylencece
kapanmış gömüt gibi
karanlık tunç kuleye
yasakmış gün ışığı.
Zeus ne yapmış yapmış
altın yağmuru olup
rahmine soylu kızın
950 tohumunu akıtmış.
Gizemli bir güç kader
ne zenginlik kâr eder
ne hisarlar kuleler
fırtınada ok gibi

uçan yağız tekneler
gelip çatınca saat.

- Hedonların kralı,
955 Dryas'ın oğlunu ansı
gurura kapılıp
Tanrıya dil uzattı.
Bastırmaya kalkıştı
çılgın Mainadların
965 ateş alaylarını.
Dionüisos da onu
yalçın kayalıklarda
mağaraya kapadı
prangalara vurdu
960 orda katı gururu
mumlar gibi eridi
tanrı korkusu birden
yüreğinde yer etti.

- Bir denizi öbür denize bağlayan
Bosforos boğazından az ötede
Kara Kayaların bulunduğu sularda
970 Salmüdessus vardır Trakya kıyılarında
ve orda tapınağı Ares'in
ta ordan gördü işte Tanrı, Fineus'un
vahşi karısının, elleri kanlı,
975 bir mekikle gözlerini oyduğunu
iki üvey oğlunun.

- Karanlığa boğulan o göz çukurları
öç alacakları anı kolladılar.
980 bir ömür boyu kan ağladılar,
mutsuz bir evlilikten doğan çocuklar.
Oysa ünlü Erekteus'un soyundan
gelirdi anaları

karşı salını

salını

karşı salını

- Boreas'ın kızı o, fırtınalar çocuğu
Özenle yetiştirilmişti
cins bir kısrak gibi
kuzey mağaralarında
985 poyrazın ölüm olup
dolaştığı uçurumlarda.
Ama ölümsüz Moiralar
ona da el attılar
çürüdü zindanlarda.
Senin de alınyazın
böyleymiş yavrucuğum.
(*Bir çocuğun elini tutmuş TEİRESİAS gelir.*)
TEİRESİAS
Thebaili efendiler, şu çocuğa ayak uydurup
geldim buraya, bir çift göz ikimize yetti,
990 körler rehbersiz dolaşabilir mi?
KREON
Koca Teiresias, yeni bir haber mi var yoksa?
TEİRESİAS
Söylüyorum, biliciyi dinle!
KREON
Dinlemezlik ettim mi senin öğütlerini?
TEİRESİAS
Devlet gemisini doğru yönde yürüttün böylece.
KREON
995 Yararını gördüm bilgeliğinin, bunu hep söylerim.
TEİRESİAS
Şimdi yeniden sallantıda talihin.
KREON
Diyeceğin ne? Korkutuyorsun beni?
TEİRESİAS
Öğreneceksin, bilicik sanatıma güven, kulak ver hele.
Kuşları gözetleyip fal baktığım
her zamanki yerimde oturuyordum,

- 1000 kuşların türlü sù kalkıp iniyordu çevremde.
Bu kez ama anlaşılmaz, seçilmez, kulak tırmalayıcı
seslerle ötüyordu kuşlar, barbarca konuşur gibi.
Anladım ki, gagaları pençeleriyle
parçalıyorlar birbirlerini
kanat şakırtılarından da belli.
- 1005 Kaygılandım, tutuşturdum hemen ocağı
ateş kurbanı sunmayı denedim, ama kurban eti
alev almıyordu bir tülù, murdar bir su sızıyor
kızgın küllere dökülüp cızırdıyor, tütüyordu.
- 1010 Hayvanın safrakesesi patlamış fıskırıyor
butların eti yağı eriyip ayrılıyordu kemikten.
Çocuk olup biteni bana anlattı ya
bu içinden çıkılmaz belirtilerin ancak
kötüye yorumlanabileceğini anladım.
Çocuk benim yol göstericim, ben de başkalarının.
- 1015 Kent senin yüzünden bir illete tutulmuş,
Çünkü sunaklarımız Oidipus'un talihsiz oğlunun
cesedinden
kurdun kuşun koparıp getirdiği
leş lokmalarıyla cenabet oldu.
- 1020 Tanrılar adaklarımızı dualarımızı kabul etmiyor artık,
ne de yağlı butlardan fıskıran alevleri.
Kuşlar iyiye yorulacak sesler çıkarmıyor
çünkü ölünün kanı yağı var kursaklarında.
Şimdi bunları iyice düşün, evladım.
Yanılmak insanlara vergi,
- 1025 yanılıp da başına işler açan kişi
onarırsa bunu inatçılık etmeden
ona hiç de akılsız denemez,
asıl dik kafalılık aptallığa işaret.
Ölüyü say, düşeni yeniden bıçaklama,
- 1030 ölüyü yeniden öldürmenin ne anlamı var?
İşte senin iyiliğin için öğüt veriyorum,

- doğru şeyler salık veren bir dostu
dinlemekte hayır var.
KREON
İhtiyar, hepiniz beni hedef almış
ok yağıdırıyorsunuz. Şimdi de falcılığı
1035 sardın başıma. Satın alıp kullanmak istersin beni,
kişisel çıkarın için.
Git başka yerde sürdür ticaretini
Ne Lidya gümüşü ne Hint altını
satın alamaz o cesedi, gömmek için.
- 1040 Yok, Zeus'un kartalları onu lokma lokma
efendilerinin tahtına taşısalar bile korkmam,
boyun eğmem, ölüm saçan bir ilenç bile olsa
onu gömmenize izin vermeyeceğim.
İyi biliyorum ki insanların davranışları
1045 lekeleyemez Tanrıları, insanların en kurnazı bile, ey
Teiresias
belasını bulur utanç içinde,
çıkartı uğruna utanç verici bir gerçeğı
güzel sözlerle süsleyip püslüyorsa.
TEİRESİAS
Yazık yazık, bir bilen var mı aranızda?
KREON
Neyi bilen var mı? Ne saçmalıyorsun?
TEİRESİAS
1050 İyi bir öğütün dünyaya bedel olduğunu.
KREON
Bilirim, fesadın da en kötü şey olduğunu.
TEİRESİAS
Sen bu illetin pençesindesin işte.
KREON
İhtiyara ağır bir söz söylemek istemiyorum.
TEİRESİAS
Uyarmalarımın yalan olduğunu söyledin ya.

KREON
 1055 Bilici takımı paragözdür.
 TEİRESİAS
 Kimi krallar da zulme eğilimli..
 KREON
 Karşındakinin kral olduğunu unutuyor musun?
 TEİRESİAS
 Felaketten kurtardığım ülkenin kralı.
 KREON
 Kurnaz bir bilici ama kötü bir insansın!
 TEİRESİAS
 1060 Kışkırtıyorsun beni söyletmek için yüreğimdaki gizi.
 KREON
 Söyle, söyle, ama çıkarlar konuşmasın!
 TEİRESİAS
 Bunun için mi geldim sanıyorsun?
 KREON
 Verdiğim kararı geri aldırılmazsın.
 TEİRESİAS
 Öyleyse işit, güneşin kendi kendisiyle yarışan
 ateş arabası gökte birkaç çevrimini tamamlamadan
 1065 senin kendi kanından biri ölecek
 günahını yüklediğin ölülerin karşılığı.
 Ölüye karşı ölü, biri ışık çocuğu
 karanlık yeraltına gönderdin onu
 öbürü yeraltı tanrılarının malıyken
 1070 gömdürmedin, töresiz törensiz yatıyor.
 Değil senin, gökteki tanrıların bile
 hakları yoktur yeraltı tanrılarının
 işlerine karışmaya. Şimdiden Hades'in oç melekleri,
 1075 izleyici kahredisi Erinü'ler
 pusu kurmuş bekler seni.
 Başkalarına uygun gördüğün felaketler

senin başına gelecek. Çıkarım için mi konuşuyorum
 şimdi?

Çok geçmeden kadın erkek feryatları
 1080 senin evinden yükselecek ve komşu kentler de
 sana karşı nefretle ayaklanacak.
 Kentler ki sokaklarında cesetler yatar
 ve cenaze törenlerini köpekler yapar,
 akbabalar, leş kargaları didikler,
 öteye beriye taşır parçalarını
 evlere ocaklara murdar bir koku sinmiştir,
 ilenç içindedir hepsi. Kışkırttın beni ben de senin
 1085 yüreğine öfke oklarımı fırlattım,
 ereğinden şaşmaz oklar, acısından kurtulamayacaksın.
 Evladım, sen beni eve götür
 bu adam öfkesini daha gençlerden alsın,
 ve bugünkünden daha yumuşak bir dil
 1090 daha akıllı bir kafa taşımayı öğrensin.
 (TEİRESİAS çocukla çıkar.)
 KORO BAŞI
 Korkunç önbililer savurup gitti.
 Ben şu yaşa geldim, saçım sakalım ağardı
 Thebai üstüne hiçbir sözünde
 yanıldığını görmedim onun.
 KREON
 1095 Ben de biliyorum, allak bullak oldum.
 Boyun eğmek güç, karşı gelmek daha güç,
 özümü tehlikeye atıyorum.
 KORO BAŞI
 Sağduyuya kulak ver, Menoikeusoğlu.
 KREON
 Ne yapmam gerek söyleyin, yapacağım.
 KORO BAŞI
 1100 Kızı yeraltındaki zindandan çıkart, cenazeyi de kaldırt.

KREON

Bunu mu salık veriyorsun, boyun mu eğeyim yani?

KORO BAŞI

Hem de çabuk tut elini, Tanrılar gecikmezler çünkü cezalandırmak için suçluyu.

KREON

1105 Ah, hiç istemiyorum ama... karşı gelemeyeceğim
zorunluğa.

KORO BAŞI

Kendin yap bu işi, başkalarına ısmarlama.

KREON

Şimdi gidiyorum. Hey, nöbetçiler köleler, burada
olanlar olmayanlar,

hepiniz hepiniz, ellerinize birer kazma kürek alın

1110 koşun karşı tepeye. Eski yargımdan caydım,
kızı da kendim hapsettim kendim salacağım.

İnandım, yaşamı boyunca kişi
yerleşik yasaları gözetmeli.

(Çıkarlar.)

KORO

Senin adın sayısız

1115 hey yüce Dionüsos
doğurmuş seni Kadmos'un
peri kızı sevinçle
yıldırımlar savuran
Zeus'la sevişmiş de.

Adı dillere destan
İtalya'nın gözbebeği
inler şarkılarıyla

1120 Eleusis vadileri.

Özlemine çekiyor
seninle vecde gelen
Bakhalar yurdu Thebai,

salını

ovasından usulca
İsmenos çayı akar
ejderha dişlerinin
1125 ekildiği topraklar.

Görmüşler seni, aevli
çıraların sislerin
savrulduğu dorukta
Korikalı genç kızlar,
Kastalya'nın köpüklü
serin kaynaklarında

1130 oynaşan o nümfalar.
Nüssa'nın sarmaşıklı
korularından gel
gel, salkımlar yüklü
ovalaran gel

1135 Thebai yollarında
türküler çığırın
canlar seni bekler.

Gel, yıldırımlarla yanan
ananın yurdu Thebai
sana kucak açıyor
senden yardım umuyor

1140 Thebai şimdi amansız
bir salgın pençesinde
uğurlu ayağınla gel
bizlere şifa ver,
çık gel neredeyse
Parnassos yücesinden
ya da fırtınalı

1145 denizler ötesinden.

Gece şenliklerinin
sensin yüce önderi

karşı salını

salını

sana ayak uydurmuş
senin övgünü söyler
gökte ateş soluyan
halay çeken yıldızlar.

1150 Zeusoğlu, çık görün
geceler boyu çıldıran
korolarınla görün,
gönlün bol, elin açık
İakhos, ışığa bürün!
(ULAK dışardan koşarak gelir.)

ULAK

1155 Sizler ey Kadmos'un hemşerileri
Amfion soyunun yakınları, Thebailılar
insan yaşamı nedir ki, belirsiz pek.
Talih ters dönüp yere çalıyor güçlüyü
ya da yürü ya kulum diyor bir garibe
1160 ne bir şeye fazla güven ne bir şeye fazla yerin.
Kreon da imrenilecek biriydi
yurdu kurtardı düşmanlardan, yönetimi tek başına
ele geçirdi.

anlı şanlı bir hanedanın başı oldu

1165 ama şimdi hepsi gitti elden.
Ona şimdi canlı cenaze derim ben
yaşamın sevinçlerini tepen
Zenginlik, iktidar, ün

1170 hepsi var ama mutlu değilsin
çekiver kuyruğundan o işin.

KORO BAŞI

Kötü bir haber mi getiriyorsun, nedir?

ULAK

Ölüm! Günahı yaşayanların boynuna.

KORO BAŞI

Ölen kim, öldüren kim?

ULAK

1175 Haimon öldü, kendi...

KORO BAŞI

Babası mı öldürdü?

ULAK

Kendi canına kıydı, babası iteledi onu bu ölüme.

KORO

Bilicinin sözleri doğru çıktı.

ULAK

Öyleyse, öbür dediklerini de düşünmeli.

(Saray kapıları açılır, Eurüdike nedimeleriyle gelir.)

KORO BAŞI

İşte mutsuz Kraliçe Eurüdike.

Oğlunun ölümünü işitti mi?

Yoksa düşgele mi çıkıyor saraydan?

EURÜDİKE

Yurttaşlarım, Tanrıça Pallas'ın tapınağına

1185 adaklar sunmağa gidiyordum, kapıları açtırırken
işittim son sözlerinizi felaket anlatan,
fenalık geçirdim, nedimelerimin kollarına yığıldım.

1190 Şimdi olup biteni bana eksiksiz söyleyin
yıkılmadan dinleyeceğim.

ULAK

Sevgili hanımım, oradaydım gözlerimle gördüm
hepsini anlatacağım, seni boş umutlarla oyalarsam
1195 sonra yalancı çıkarım. Acı da olsa gerçeği söylemek
en doğru iş gene de. Kocanın ardından gittim
muhafız olarak, yürüdük ovanın öbür ucuna
Polüneikes'in köpekler tarafından parçalanmış cesedi
acınası bir halde yatıyordu orda.

1200 Yollar Tanrıçası'na dua ettik ve Pluto'ya...

ölünün ruhuna acısınlar diye

arı suyla yuduk ölüyü, taze dallar tutuşturup
yaktık törenle arta kalanlarını

- ve küllerin üstüne öz yurdunun toprağından
bir yığın yaptık oracıkta. Bu iş bitince
1205 Antigone'nin Hades'le evleneceğı taş zindana yöneldik.
Biz daha varmadan oraya biri koşup geldi Kreon'a
kulak tırmalayıcı sesler işitmiş
o lanetli yerden. Biz de seğırttik, gerçekten
1210 acı sesler geliyordu, inledi Kreon:
"Eyvah, korktuğum başıma mı geliyor?
Felaket yolu mu bu yürüdüğüm?
Oğlumun çığlıklarını işitiyorum?"
1215 Çabuk koşun nöbetçiler, taşları kanırıp bir delik açın,
içeri girip bakın, Haimon'un sesi mi gerçekten?
Yoksa tanrılar benimle alay mı ediyor?"
Dehşete kapılan efendimizin emirlerine göre
1220 hareket ettik gömütün içinde
boynunda ince bezden bir iple
boğulmuş gördük kızını.
Haimon talihsiz nişanlısına sarılmış
hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu, babasına ilençler
yağdırarak.
1225 Kreon onu görünce acıyla seslendi:
"Vah zavallı çılgın, niye niye bunu yaptın?
Yalvarırım Haimon, çık ordan!" Haimon ise
1230 onu vahşi gözlerle süzerek tükürdü yüzüne
cevap vermeden, kılıcını çekti, babası yana sıçrayıp
kurtuldu bu hamleden, Haimon büsbütün çıldırdı
kılıcı önüne tutup hızla abandı üstüne
1235 bağına sapladı yarısına kadar, sonra halsiz koluyla
yeniden sarıldı sevgilisine, sık sık soluyordu
şorlayan kan kızın solgun yanaklarını kızarttı,
sonra cansız Antigone'nin kucağına düştü
1240 ölü üstüne ölü. Bu dünyada kesilmiş nasipleri
düşünleri Hades'in ülkesinde.
Sağduyudan yoksunluğun insan için

- ne denli kötü olduğunu,
gösterse gerek bize bu olanların.
(Euriidike çıkar.)
KORO BAŞI
Ne anlam çıkarmalı bundan, Kraliçe gitti
1245 tek söz söylemeden, iyi ya da kötü.
ULAK
Ne demeli gerçekten? Ancak umarım
evladının acısına dayanamayıp üzücü
bir iş çıkmaz elinden, yok yok...
içerde kadınlarla birlikte belki
1250 yas tutacak Haimon'un ölümüne.
KORO
Bilmem, bu taş gibi sessizlik daha ürkütücü
çığlıklar feryadlardan.
ULAK
Gidiyorum ben de içeri, görmeye
kıyılan yüreğinde gizli karanlık bir niyet
1255 uç vermiş olmaya? Evet, dediğın gibi
hayra alamet değil bu ağır sessizlik.
(ULAK saraya girer; KREON, HAIMON'un cenaze-
siyle girer.)
KORO
Bakın, Kral geliyor, taşıdığı yük
apaçık bir dille söylüyor ki
1260 bir başkasının değil kendinin suç.
KREON
Ah, körü körüne işledim bu günahı
bağışlanması yok, teselli kabul etmez
beni yıkan oğlumun ahı.
Seyredin ibretle Thebailılar
öldürenle ölen, babayla oğul
inatçı katı ruhum
1265 ne acı bir meyva verdi!

Oğul oğul, canım oğul!
Oy oy, oy oy!
Bu yaşta benden koparıldın
öyle genç öyle zamansız gittin
günah benim, ah, yalnız benim!

KORO

1270 Usun yolunu geç ayırdettin

KREON

Acı, çok acı bir ders bu
Tanrı amansızca sillesini vurdu
mutluluğumu yıktı göçürdü

1275 İnsan bu yaşamda
ne acılar çekermiş!

ULAK

Efendimiz, buraya gelirken
acı bir yükü geldin
bir ikinci acı da

1280 İçerde bekliyor seni.

KREON

Bunun üstüne ne acı olur ki?

ULAK

Kraliçe öldü, şu ölünün zavallı anası öldü
kederinden bir bıçak saplayıp bağına.

KREON

Ahh!

karşı salını

Bu felaketi de mi görecektim

1285 demin oğlum şimdi de karım mı öldü?

Nasıl da böylesine acımasız
kaderin habercisi? Doğru olabilir mi bu? Çocuk

1290 ne söylüyorsun? Ah ah, ah ah!

Ah, beni ikinci kez vurdun.
Ölüm ölüme taç mı giydiriyor?
Karım, zavallı karıcığım!

(Orta kapılar açılır, Eurüdike'nin ölüsü görünür.)

KORO

Bak işte, gerçek serildi gözlerine!

KREON

1295 Felaket ah, felaket üstüne!

Kaderin ne cilveleri daha bekliyor beni?

Oğlumun ölüsünü yeni kucaklamışım

ikinci bir ölüm karşılıyor beni.

Talihsiz ana, talihsiz çocuk!

1300 Evlat acısı üstüne eşimin yası.

ULAK

Elinde keskin bir bıçak sunağın önünde durdu
ölülerinden oğlu Megareus'u andı
ve Haimon için dua etti. Gözleri karardı
iki oğlunun da kanlısı diye
ilençler yağdırıp sana

1305 yaşamına son verdi.

KREON

Oy oy, oy oy!

salını

Korkunç, korkunç bu
neden içinizden biri bir kılıç indirip
bu acılarımı dindirmez?
Suçlamasında haklı

1310 ilenç altındayım şimdi

iki ölümün de sorumlusu.

ULAK

Haimon ve birinci oğlunun
ölümüne yol açtığın için.

KREON

Nasıl ne biçimde öldü?

ULAK

Oğlunun ölümünü benden işitti
sonra bıçağı sapladı bağına.

KREON

Günah yalnız benim, benden başkası değil onu
öldüren *salını*

İnsanlar içinde, kimse bu suçu alamaz üstüne
beni kurtarmak için. Ben, ben, ben öldürdüm
1320 bu mutsuz kadını. Alın götürün beni burdan, çabuk
ayak altından kaldırın beni
bir hiçim artık
1325 yaşamın kalmadı bir değeri.

KORO

Doğru söylüyorsun
acılar içinden acı beğensek
yeğdir derim böylesi bir acıyı
sürüncemede bırakmadan kısa kesmek.

KREON

Haydi götürün *salını*
bundan böyle en güzel günüm
1330 son günüm olacak, ölüm
gel çabuk, gün ışığını yeniden
görmek istemiyorum.

KORO

Bunlar sonraki işler. Şimdi üstümüze düşen
1335 görevleri yerine getirelim

KREON

Ben ölmek için dua ediyorum, başka bir şey istemem.

KORO BAŞI

Bunun için dua edip durma
alın yazımız olan acıları çekmekten
kimse kurtulamaz.

KREON

Götürün bu zavallıyı n'olur *salını*
bu yolunu şaşırması adamı burdan.
1340 Yazık, seni ben öldürdüm, oğul
seni ben öldürdüm karıcığım.

Ne yana gideyim artık?

Kimden güç bulayım? Neye el atsam ölüm!

1345 Taşıyamayacağım ağırlıkta
bir kaderle eziliyorum.

KORO

Mutluluğun bir kaynağı
anlayış ve sağduyu

1350 Tanrısal güçlere saygı.
Kendini bilmez kişi
bencil istemiyle
çanak tutar felakete
ve böyle geçkin yaşta
kafasını çarpa çarpa
erişir bilgeliğe.

S O N

SÖZLÜK

- AFRODİTE** Aşk ve güzellik Tanrıçası.
AİAS ADASI Salamis.
AİDONEUS Hades'in bir başka adı.
AİGÜPTOS Eski Mısırlıların mitolojik atası.
AKHAİA Birkaç Akhaia vardır; bu Teselya'daki.
AKHERON Yeraltı ülkesindeki ırmaklardan biri.
AKSİOS Bugünkü Vardar.
AMFİON Poseidon'un oğlu. O da Kadmos gibi Thebai kentinin kurucularından sayılır. Hermes ona bir lir verir, Amfion liri öyle coşkuyla çalar ki, yöredeki taşlar bu müziğe uyup yerlerinden oynarlar, Thebai kentinin çevresindeki surları meydana getirirler.
APOLLO Aiskhülos, Yunanlıların tanrılarını Perslerin de tanrıları olarak gösteriyor.
ARES Savaş ve yıkım Tanrısı.
ARGOS Peloponnesos'da bir kent devleti. Sparta'nın rakibi. Oidipus'un oğlu Polüncikes, kardeşi Eteokles ile dönüşümlü olarak Thebai kralı olacaktır. Eteokles, belirlenen dönem sonunda iktidarı kardeşine devretmeyince, Polüncikes, Argos'tan devşirdiği bir ordu ile özyurdu Thebai'ı kuşatır. Savaşta iki kardeş kentin yedi kapısından birinin önünde vurularak ölürler. Argos gücü Thebai'ı ele geçiremez. İki yeğeninden de kurtulan Kreon Thebai kralı olur. Yurt haini ilan ettiği Polüncikes'in cesedinin gömülmemesini buyurur. Antigone tragedyası başlar.
ARTAFRENES Bu kral tanınmıyor.
ATE Aymazlık.
ATOSSA Küros'un kızıydı. Önce kendi kardeşi Kambüses ile evlendi. Üçüncü kocası Darius'tan iki oğlu oldu: Serhas ve Artabazenes.
BABİL Ülke ve başkent adı.
BAKKHOS Dionüsos'un bir başka adı.
BAKTRİA İran'ın doğusunda.
BARBAR Yunanlılar 'Barbar' sözünü kendilerinden olmayan, kendi dillerini konuşmayan bütün uluslar için kullanıyorlardı. Yani yabancı anlamında. Sözü bugünkü anlamı değişik.
BOİOTHİA Attika'nın kuzey batısı. Orta Yunaneli.

- BOLBES** Makedonya'da.
BOREAS Kuzey rüzgârı. Poyraz. Yurdu Trakya imiş.
BOSFOROS Burada Çanakkale Boğazı.
DANAE Argos Kralı Akrisios'un kızı. Kralın torunu tarafından öldürüleceğini söylemişti. Babası kızın tuğtan bir kuleye kapattı. Kıza göz koyan Zeus, bir altın yağmuru halinde tavandan yağdı, Danae ile sevişti. Kız gebe kaldı, Perseus'u doğurdu. Perseus büyüyünce birçok maceralardan sonra kaza ile dedesini de öldürdü.
DİKE Adalet Tanrıçası.
DİONÜSOS Şarap ve Tiyatro Tanrısı. Zeus ile Semele'nin oğlu.
DİRKE Thebai yakınlarında bir kaynak. Amfion ve ikiz kardeşi Zethos, Thebai üstüne yürürler, üvey babaları Kral Lükos ve ikinci kez evlendiği Dirke'yi öldürürler. Dirke'nin ölüsünü bu kaynağa atarlar, kaynak onun adıyla anılır.
DORLAR ÜLKESİ Orta Yunaneli.
DRÜAS'IN OĞLU Lükurgos. Hedonlar ülkesindeki bütün asma kütüklerini baltalayıp bağları yok etmeye kalkınca, Dionüsos onu çıldırttı. Kendi bacaklarını da asma kütükleri gibi gördü, balta ile kesti bacaklarını.
EJDER Savaşta Argos kartala, Thebai ejdere benzetiliyor. Çağrışımınla Thebailıların kökeni de. (Bk. Önsöz.)
EKBATANA Medya'nın başkenti.
ELEUSİS Dionüsos Şenliklerinin merkezi.
ENOKİS Boiothia'nın batısında.
EREKHTEUS Tanrıların demirci ustası Heaistos'un oğlu. Tanrıça Athene onu öbür Tanrıların haberi olmadan büyüttü. Sonradan Atina kralı oldu, orda Athene kültürünü kurdu.
ERİNÜLER Öç melekleri. İşlenen cinayetlerin öcünü almak için suçluyu durmadan kovalar, rahat bırakmazlardı. Vicdan azabını da temsil edebilirler. Halk bunların hüşmine uğramamak için onlara 'İyilik melekleri' (Eumenides) derdi. Aiskhülos, *Oresteia* üçlemesinin son oyununda bunları sahneye çıkarmıştır.
FİNEUS Solmüdesos kralı. İkinci karısının iftirasıyla çocuklarının gözlerini çıkardı. Tanrılar da onu kör ettiler.
FRİGYA Orta Anadolu'dan Kuzeybatı Anadolu'ya uzanan, Frigler ülkesi.

- HADES** Yeraltı. Ölüler ülkesi. Hem de bu ülkenin kralı.
- HEDONLAR ÜLKESİ** Trakya'da Dionüsos Şenlikleriyle ün salan bir kent.
- HELLE** Thebai Kralı Athamas'ın kızıydı. Üvey anaları İo'nun kıskançlığı yüzünden, oğlan kardeşi Friksos'la birlikte altın postlu bir koçun sırtında kaçarlarlarken Helle Denizine düştü, boğuldu. Çanakkale Boğazı adını ondan aldı: Hellespontos.
- HELLAS** Yunaneli.
- HERMES** Tanrıların ulağı Zeus ile Maia'nın oğlu.
- İSMENOS** Boeotia'da bir küçük ırmak. Dirke kaynağı da bu suya katılır.
- İTALYA** Eskiden güney İtalya'nın adıydı. Burada güzel bağlar ve Dionüsos adına kurulmuş tapınaklar vardı.
- KADMOS** Fenike Kralı Agenor'un oğlu. Avrupa'nın erkek kardeşi. Zeus, güzel Avrupa'ya göz koymuştu, bir boğa olup onu kaçırdı. Agenor, üç oğlundan, kız kardeşlerini arayıp bulmalarını, onu bulmadan yurda dönmemelerini söyledi. Aramaları boşa çıkınca Kadmos Fenike'ye dömedi, Yunaneli'nde yerleşmeye karar verdi. Thebai kentini kurdu. (Bk. Önsöz.)
- KASTALYA** Parnassos Dağında, Apollon'ca kutsal bir kaynak.
- KHRUSA** Hayali bir ada.
- KİLİKYA** Anadolu'nun güneyinde.
- KİSSİA** Aslında dağlık bir bölgenin adı. Aiskhülos onu bir kent adı olarak almış.
- KORİKA** Parnassos Dağında bir mağara; Dionüsos'un sevdiği bir yerd. Korikalı kızlar, Bakkhalar anlamında.
- LİDYA** Batı Anadolu'da Manisa yöresi.
- MAGLAR** Bir Med soyu.
- MAGNESİA** Doğu Teselya'da. Anadolu'daki Magnesia (Manisa) ile karıştırılmaya.
- MAİNADLAR** (*Bakkhalar*). Dionüsos'a kendinden geçerek tapan kadınlar. Bunlar kırlarda ormanlarda açık açık giysiler içinde, saçları çözü, yalınayak, ellerinde fallos simgesi ucu çam kozalaklı değnekler, tefler, korolar halinde çılınca dans eder, şenlikler yaparlardı.
- MEGAREUS** Eurüdike'nin ilk oğlu. Kehanet ocakları, Megareus ölünce, Thebai savaşı kazanacak demişler. Delikanlı da yurdu için kendini feda etmiş. Anası bu ölüm-

- den de Kreon'u sorumlu tutuyor.
- MOİRALAR** Kader Cadıları. Bunlar üç taneydi.
Klotho: Ömür ipliğini büker, eğirir.
Lakheis: Bu ipliği sahibine göre ölçer.
Atropos: Ömür ipliğini keserdi.
- MUSALAR** Zeus'un kızları. Esin Perileri. Her biri bir sanatın koruyucusu yedi ya da dokuz Musa vardı.
- MÜSİA** Lidya'nın kuzeyinde.
- NİKE** Yengi Tanrıçası.
- NİÖBE** Tantalos'un kızı. Thebai Kralı Amfion'un karısı. 12 çocuğu vardı. Bir gün genç kızlık arkadaşı Tanrıça Leto karşı yarı şakacı öğünecek oldu: Benim oniki çocuğum var, altı kız altı oğlan, Leto'nun sadece iki çocuğu var. Biri Apollon biri de Artemis. Niobe'ye içerleyen Leto'nun öcü korkunç oldu. Çocukları Apollon ile Artemis, Niobe'nin çocuklarını oklayıp öldürdüler. Zavallı Niobe evlat acısına dayanamayıp taş kesildi, ama ağlaması hep sürdü. Bugün Manisa Dağı'ndaki ağlayan kaya onun adıyla anılır.
- NÜMFALAR** Su ve orman perileri. Küçük doğa tanrıçaları.
- NÜSSA** Dionüsos'un yetiştiği efsanelik, kutsal yer.
- PALLAS ATHENA** Bilgelik Tanrıçası. Atina onun kentiydi.
- PALLAS** Tanrıça Athene'nin ilk adı.
- PAN** Keçi ayaklı yaban doğa tanrısı.
- PANGAİON DAĞI** Hedonların yurdu Strumon ırmağının öbür yakasındaydı.
- PARNASSOS** Güney Yunaneli'ndeki sıradağlar ve bunların Delfoi yakınlarındaki doruğu. Burası Apollon ile Esin Perilerinin oturduğu yerd. Dionüsos'ca da kutsaldı.
- PERSEFONE** Zeus ile Demeter'in kızı, Hades'in karısı. Böylece de Ölüler Kraliçesi.
- PLUTON** Hades'in bir başka adı.
- SALAMİS** Atina'nın karşısında, ünlü deniz savaşının geçtiği ada.
- SALINI – KARŞI SALINI** Koro, oyun alanı (orkhestra)'nın bir ucundan öbür ucuna, adımlarını dizelerin ritmine uydurarak, bir dans biçiminde salınarak gider, koronun ikinci bölümü de bu 'salını' (strobe)'yı bir "karşı salını" (anti-strobe) ile yanıtlardı.
- SALMÜDESOS** Bugünkü Midye(Tekirdağ-Kıyıköy).
- SARDEİS** Lidya'nın başkenti.

SEMELE Kadmos'un kızı. Zeus ona da göz koymuştu. Önce insan biçiminde görünüp kızı gebe bıraktı. Semele'yi kıskanan Zeus'un karısı Hera, ona bir oyun etti. 'Sevgilin bir de sana görünsün, bakalım gerçek kimliğiyle' dedi. Saf Semele buna kandı, tanrı olarak görünmesi için Zeus'a ısrar etti. Zeus onu önce uyardı, söz dinletmeyince öfkelenildi, Yıldırım Tanrısı olarak ona göründü. Semele yarın verdi. Zeus, 'Olan oldu, bari çocuğu kurtaralım' deyip, Semele'nin rahminden doğmamış çocuğu çıkardı; kendi baldırını yarıp onu üç ay orda taşıdı. Bebek bu garip rahimden ikinci kez doğdu. Bu da işte Tanrı Dionüsos'tur. Sonradan anasını Yeraltı Ülkesinden çıkardı, Olümpos'a götürdü. Semele orada tanrıça oldu.

SFİNKİS (Boğan demek) Oidipus gelmeden önce Thebai kentine musallat olan kadın yüzlü, aslan gövdeli, pençeli, kanatlı ejder.

SİLENOS Salamis adasının boğaz girişindeki kayalık uzantısı.

SİPÜLOS Manisa Dağı. Niobe'nin taş kesilip çocuklarına ağladığı yer.

STRÜMON Bugünkü Struma. Karadeniz kıyısında.

TANTALOS Zeus'un oğluydu, zengin bir kraldı. Acayip huyları varı. Öz oğlu Pelops'u pişirip tanrılara yedirdi. Zeus, öldükten sonra da acı çekmesi için onu şöyle cezalandırdı: Yeraltı ülkesinde onu bir gölün kıyısına attı, Tantalos su içmek için eğildiğinde sular çekilir, bir türlü su içemezdi. Ağaçlardaki dallardan da nefis meyveler sarkıyordu, ama Tantalos erişemiyordu bunlara.

THEBAİ Yukarı Mısır'ın başkenti. Yunaneli'ndeki Thebai ile karıştırılmaya.

TÜRİA Akdeniz'de denizciliğiyle ünlü Finike kenti.

**

YUNANCA ADLARIN YAZILIŞI İÇİN NOT:

Eski Yunanca adların yazılışında Batı dillerindeki uygulamaya bağlı kalmanın yanlış olduğu inancındayım.

Türkçede "f" sesi ve harfi varken, Yunan alfabesindeki o=fi harfini, Batılılar öyle yapıyor diye, "ph" ile karşılamanın anlamı yok. u=üpsilon harfinin de Türkçedeki karşılığı "ü". Bu ses ve harf birçok Batı dilinde yok, ama Türkçede var; niye kullanmayalım?

Sonra hangi Batı dili?.. Yazarın adı Fransızcada **Eschyle**, İngilizcede **Aeschylus** yazılıyor; doğrusu: **Aiskhülos**... İkinci yazarımız da **Sophokles** değil, **Sofokles**.

G.D.